

Citotoets Oefenboek (1)

Geschikt voor de Centrale Eindtoets van het Cito
en andere Eindtoetsen

Groep 8

© 2020 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp).

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-93218-00-0

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Begrijpend lezen 6

Gatenteksten 8

Samenvatten 10

Opzoeken 12

Taal | Taalverzorging 16

Grammatica | Zinsontleding 16

Grammatica | Woordbenoemen 20

Spelling | Werkwoorden 24

Spelling | Niet-werkwoorden 26

Interpunctie 28

Taal | Schrijven 32

Rekenen | Getallen 36

Rekenen | Verhoudingen 45

Rekenen | Meten en meetkunde 51

Rekenen | Verbanden 60

Antwoorden 64

Inleiding

Met dit Citotoets Oefenboek voor groep 8 (deel 1 van een serie van drie) kunnen leerlingen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor Taal en Rekenen verder ontwikkelen. Deze Oefenboeken zijn uitstekend geschikt voor de voorbereiding op de Centrale Eindtoets van het Cito en andere eindtoetsen die door de minister zijn toegelaten. Ook sluiten deze boeken aan op de M8-toets van het leerlingvolgsysteem van het Cito.

Alle leerlingen van groep 8, in het regulier primair onderwijs, zijn verplicht een eindtoets te maken. Hierin wordt gemeten hoe de onderdelen Nederlandse taal en rekenen worden beheerst. Basisscholen kiezen nu zelf welke Eindtoets zij gebruiken. Alle eindtoetsaanbieders gebruiken dezelfde adviescategorieën voor toelating tot het vervolgonderwijs. De door de overheid beschikbaar gestelde eindtoets is de Centrale Eindtoets, samengesteld door het Cito. Deze Cito-Eindtoets toetst wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Daarnaast geeft

de Cito-Eindtoets een score weer die voorspelt hoe een leerling het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO), in aanvulling op het schooladvies. De leerling krijgt dus aan de hand van het schooladvies en het toetsadvies een advies voor het best passende brugklatype.

Belangrijk om te weten: als de score van de Eindtoets beter is dan het gegeven schooladvies, dan moet de basisschool dit advies heroverwegen.

Referentieniveaus taal en rekenen

De referentieniveaus geven aan wat leerlingen moeten kunnen en kennen op het gebied van taal en rekenen. Het doel van deze niveaus is om één doorlopende leerlijn te maken in het taal- en rekenonderwijs. Binnen deze vakken worden de opgaven gemeten op de referentieniveaus 1F, 2F en 1S. De Centrale Eindtoets van het Cito meet welk referentieniveau een leerling beheerst. Alle onderwerpen van deze Eindtoets, komen in dit Oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is ook afgestemd op die van het Cito. Hieronder volgt een overzicht van de onderdelen met de domeinen en subdomeinen die getoetst worden.

Taal

Domein	Subdomein
Lezen	Begrijpend lezen Gatenteksten Samenvatten Opzoeken
Taalverzorging	Grammatica Zinsontleding Grammatica Woordbenoemen Spelling Werkwoorden Spelling Niet-werkwoorden Interpunctie
Schrijven	

Rekenen

Domein
Getallen
Verhoudingen
Metten en meetkunde
Verbanden

Wat wordt er getoetst?

Vanaf 2020 bestaat de Centrale Eindtoets van het Cito uit twee versies: de papieren variant en de digitale adaptieve toets. De papieren versie telt in totaal 165 opgaven voor Taal en Rekenen en de digitale versie telt in totaal 140 opgaven. Alle opgaven zijn meerkeuzevragen. Er is altijd maar één antwoord goed. Ten opzichte van de vorige versies staat in deze nieuwste versie van de Cito Eindtoets de tekst groter en staan de opgaven in één kolom.

Taal

Bij Taal wordt er getoetst wat de kennis en vaardigheden zijn voor Lezen, Taalverzorging en Schrijven.

Begrijpend lezen

Bij Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Daarbij kan de lezer relaties leggen tussen tekstdelen en tussen de tekst en de eigen kennis. Onder Begrijpend lezen valt ook woordenschat. Er worden verschillende tekstsoorten aangeboden: informatief, betogend, instructief of fictief.

Interpreteren

Bij Interpretieren kan de lezer informatie uit een tekst in verband brengen met wat hij al weet. Denk hierbij aan het invullen van weggelaten stukjes in een gatentekst.

Samenvatten

Bij Samenvatten gaat het om het begrijpen en toepassen van de informatie in een tekst. De tekst kan worden omgezet in een verkorte tekst, schema of tabel.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen (krant, tv-gids, woordenboek of informatie op een website). De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend.

Taalverzorging

Bij Taalverzorging wordt de passieve spellingsvaardigheid van grammatica, spelling en interpunctie getoetst.

Grammatica | Zinsontleding en Woordbenoemen

Onder Grammatica verstaan we redekundig ontleden (analyse van zinnen in zinsdelen: het onderwerp, de persoonsvorm, het lijdend voorwerp ...) en taalkundig ontleden (het benoemen van woordsoorten: het werkwoord, het voltooid deelwoord ...).

Spelling | Werkwoorden en Niet-werkwoorden

Bij Spelling gaat het om de schrijfwijze van (werk)woorden. Binnen deze opgaven komen woorden aan bod uit de verschillende spellingcategorieën en de regels van de werkwoordspelling moeten worden toegepast.

Interpunctie

Bij Interpunctie gaat over het juiste gebruik van leestekens (hoofdletters, punten, uitroeptekens ...).

Schrijven

Bij Schrijven staat het reviseren van teksten centraal. Zinnen zijn verkeerd geformuleerd en moeten worden aangepast, leestekens moeten op de juiste manier geplaatst worden en ontbrekende informatie moet worden toegevoegd.

Rekenen

Bij Rekenen wordt er getoetst volgens de standaard domeinen: Getallen, Verhoudingen, Meten en meetkunde en Verbanden.

Getallen

Het onderdeel Getallen richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van elementaire bewerkingen, zoals optellen, aftrekken, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Zowel in opgaven met als zonder context.

Verhoudingen

Bij Verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met als zonder context. Daarbij komen ook de onderlinge relaties aan bod.

Meten en meetkunde

Het onderdeel Meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

Verbanden

Bij Verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Meer oefenen ...

Dit boek is het eerste deel van een set van drie. Alle drie de boeken samen vormen een gedegen voorbereiding op de Cito Eindtoets. Wil je kind meer oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

1 **Wybren de strandjutter**

2 We zijn op bezoek bij Wybren Stroetinga. Hij woont in een klein, wit huisje op
3 Terschelling, net buiten het dorp Halfweg. Als ik het pad naar Wybrens huisje
4 insla, is het mij duidelijk dat je hier niet met een doorsneeman te maken hebt.
5 De tuin staat vol met allerlei voorwerpen die niet in een normale tuin horen.
6 Je kunt het zo gek niet verzinnen of je treft het aan: stapels verweerd hout,
7 oude lantaarns, visnetten, boeien, reddingsvesten ... Wybren is een fervent
8 strandjutter.

9 **Dag Wybren, heb je nog gejut vandaag?**

10 Nee, vandaag nog niet. Het is laagwater en de wind staat verkeerd. Gisteren heb
11 ik wel gejut en toen heb ik een paar heel mooie planken gevonden.

12 **Planken? Heb je die nog niet genoeg? Ik zie stapels liggen in je tuin.**

13 Hout kun je nooit genoeg hebben ... Ik maak er van alles van. Kijk! Deze schuur
14 is helemaal gebouwd van materialen die ik op het strand heb gevonden. Mooi,
15 toch? Ik kan wel naar een bouwmarkt gaan en materialen kopen voor veel geld,
16 maar daar vind ik niets aan. Ik beleef er veel meer plezier aan om alles bij elkaar
17 te sprokkelen. Hoe noemen ze dat tegenwoordig ook alweer? O ja, een andere
18 mindset. Eigenlijk ben ik heel modern.

19 **Is er, behalve de gratis spullen, nog iets wat je trekt in het juttten?**

20 Eerlijk is eerlijk, ik geniet er het meest van om in weer en wind over het strand te
21 banjeren; de zee is altijd anders, je ziet veel dieren, vooral watervogels, en ik weet
22 alle zandbanken te vinden waar de zeehonden op uitrusten. Als ik op het strand
23 loop, is mijn hoofd leeg en voel ik me één met de natuur. Heerlijk! Uiteraard is het
24 verrassingseffect ook geweldig; je weet nooit wat je gaat vinden. En achter alle
25 voorwerpen die ik vind, zit een verhaal.

26 **Wat vindt je vrouw van al dat gejut?**

27 Die is niet anders gewend. Zij komt uit een familie van echte eilanders en echte
28 eilanders juttten. Zo is het nou eenmaal. Van oudsher wordt hier gejut op het
29 eiland. Heel vroeger waren de meeste eilanders erg arm. Ze leefden van de
30 landbouw en visserij en ik kan je verzekeren dat het een hard bestaan was. Ze
31 werkten zich een slag in de rondte om te overleven. Je kunt je voorstellen dat
32 als een schip verging, het een buitenkansje was als de spullen van het schip
33 aanspoelden op de kust. De meeste eilanders waren er als de kippen bij om alles
34 te verzamelen en in de duinen te verstoppert. Want eigenlijk was juttten verboden.

35 **O, dat wist ik niet. Hoe is dat nu? Is het nog steeds verboden?**

36 Officieel wel, maar eigenlijk is de gemeente blij dat het strand opgeruimd wordt.
37 Er spoelt ook veel rotzooi aan. Die wordt nu opgeruimd. Ik jut ook al mijn hele
38 leven. Er is geen haan die daarnaar kraait.

1 Lees: Als ik ... hebt. (r. 3 en 4)
Wat doet de schrijver hier?

- Hij beschrijft een feit en een mening.
- Hij beschrijft een mening met een reactie erop.
- Hij beschrijft een oorzaak met gevolg.
- Hij beschrijft twee gelijke standpunten.

2 Lees: Wybren is ... strandjutter. (r. 7 en 8)
Wat bedoelt de schrijver hiermee?

- Dat Wybren chagrijnig zoekt naar aangespoelde spullen op het strand.
- Dat Wybren een plezierige man is om mee te werken.
- Dat Wybren een rare snuiter is die zwerfafval verzamelt.
- Dat Wybren fanatiek zoekt naar aangespoelde spullen op het strand.

3 Lees: Het is ... verkeerd. (r. 10)
Wat doet Wybren hier?

- Hij geeft instructies.
- Hij noemt oorzaken.
- Hij geeft oplossingen.
- Hij trekt conclusies.

4 Lees: Wat vindt ... verboden. (r. 26-34)
Wat staat in deze alinea beschreven?

Er wordt ...

- beschreven hoe hard Wybren werkt.
- een stukje geschiedenis beschreven.
- geschreven over hoe het in de toekomst gaat.
- verteld wie de familie van Wybren is.

5 Welk stukje is niet figuurlijk gebruikt?

- ... is mijn ... natuur. (r. 23)
- ... waren er ... bij ... (r. 33)
- Er spoelt ... aan. (r. 37)
- Er is ... kraait. (r. 38)

6 Wat voor soort tekst is dit?

- een dagboekfragment
- een instructieve tekst
- een fictieve tekst
- een interview

Opzoeken

- 1 Meester Maurice wil aan het eind van het jaar met zijn leerlingen gaan lasergamen. Hij weet dat je bij Kasteel Lasergames een schoolbezoek kunt plannen. Hij wil graag weten of er tijdens het schoolbezoek nog meer opties zijn.

Op welke link moet meester Maurice klikken?

- Uitje met de familie
  - Schoolbezoek
  - Kinderfeestje
  - Extra mogelijkheden
- 2 Jasper was onder het avondeten steeds bezig met een spelletje op zijn telefoon. De vader van Jasper vindt dat hij onder het eten zijn telefoon moet wegleggen.

Een stukje uit het woordenboek:

onder vz: **1** beneden, lager dan; *zij zitten onder de boom* **2** te midden van; *onder de menigte bevond zich een dief* **3** gedurende, tijdens; *onder de les* **4** beneden het genoemde getal, minder dan; *kinderen onder de vijf jaar*

Welke betekenis van het woord 'onder' in het woordenboek past het best bij dit stukje?

- betekenis 1
- betekenis 2
- betekenis 3
- betekenis 4

Grammatica | Zinsontleding

De opdrachten 1 tot en met 20 gaan over grammatica.
Je gaat de zinnen ontleden.

- 1 Karin brengt haar moeder elke dag een bezoekje.

Wat is het **onderwerp** in deze zin?

- Karin
- haar moeder
- elke dag
- bezoekje

- 2 In welke zin is bezoeken de **persoonsvorm**?

- De bezoeken staan gepland voor volgende week.
- Volgende week ga ik mijn tante weer bezoeken.
- Wij bezoeken volgende week het stadion.
- Wij moesten onze opa's en oma's nog bezoeken.

- 3 Wanneer wilde Simon de pakketjes komen halen?

Wat is het **gezegde** in deze zin?

- wilde
- wilde komen
- wilde komen halen
- wilde pakketjes komen halen

- 4 In welke zin is de **bijzin** onderstreept?

- De vrienden zwemmen in het meer, omdat het erg warm is.
- De vrienden zwemmen in het meer, omdat het erg warm is.
- De vrienden zwemmen in het meer, omdat het erg warm is.
- De vrienden zwemmen in het meer, omdat het erg warm is.

- 5 In welke zin is leren de **persoonsvorm**?

- De kok van dit restaurant heeft in Italië leren koken.
- Hij moest het allemaal zelf leren.
- Mijn moeder heeft ons leren fietsen.
- Wij leren vandaag rekenen met breuken.

Spelling | Werkwoorden

Bij de opdrachten 1 tot en met 15 is de vraag steeds:

In welke zin zijn de dikgedrukte werkwoorden allebei goed gespeld?

- 1
- De meester **vertelt** dat hij goed heeft **opgeled**.
  - De meester **verteld** dat hij goed heeft **opgeled**.
  - De meester **verteld** dat hij goed heeft **opgelet**.
  - De meester **vertelt** dat hij goed heeft **opgelet**.
- 2
- De tuinman **ruimde** de takken op die hij had **gesnoeid**.
  - De tuinman **ruimde** de takken op die hij had **gesnoeit**.
  - De tuinman **ruimdde** de takken op die hij had **gesnoeit**.
  - De tuinman **ruimdde** de takken op die hij had **gesnoeid**.
- 3
- Rennent schudt** het meisje de wespen van zich af.
  - Rennend schud** het meisje de wespen van zich af.
  - Rennend schudt** het meisje de wespen van zich af.
  - Rennent schud** het meisje de wespen van zich af.
- 4
- Toen de jongens naar huis **fietste**, **regende** het hard.
  - Toen de jongens naar huis **fietsten**, **regendde** het hard.
  - Toen de jongens naar huis **fietsten**, **regende** het hard.
  - Toen de jongens naar huis **fietste**, **regendde** het hard.
- 5
- De man **meldde** de schade die de jongens hadden **aangerichd**.
  - De man **melde** de schade die de jongens hadden **aangericht**.
  - De man **meldde** de schade die de jongens hadden **aangericht**.
  - De man **melde** de schade die de jongens hadden **aangerichd**.
- 6
- De knie van Rinke **bloedde**, nadat ze tegen een muurtje **botstte**.
  - De knie van Rinke **bloede**, nadat ze tegen een muurtje **botste**.
  - De knie van Rinke **bloedde**, nadat ze tegen een muurtje **botste**.
  - De knie van Rinke **bloede**, nadat ze tegen een muurtje **botstte**.
- 7
- Zingend wandelde** Gerry naar haar werk.
  - Zingend wandeldde** Gerry naar haar werk.
  - Zingent wandeldde** Gerry naar haar werk.
  - Zingent wandelde** Gerry naar haar werk.

- 1** Basisschool Goudvink organiseert een sponsorloop. De afstand die iedere leerling moet afleggen is 4,5 km. Om de 500 centimeter staat langs de kant een vlaggetje.

Hoeveel vlaggetjes staan in totaal langs de weg?

- 9   900
 90   1.000

2

Lessuren	Lestijden
1 ^e lesuur	08:30 - 09:15 uur
2 ^e lesuur	09:15 - 10:00 uur
pauze	10:00 - 10:20 uur
3 ^e lesuur	10:20 - 11:05 uur
4 ^e lesuur	11:05 - 11:50 uur
pauze	11:50 - 12:20 uur
5 ^e lesuur	12:20 - 13:05 uur
6 ^e lesuur	13:05 - 13:50 uur
pauze	13:50 - 14:00 uur
7 ^e lesuur	14:00 - 14:45 uur
8 ^e lesuur	14:45 - 15:30 uur

Ariana heeft vandaag les van het 2^e tot en met het 7^e lesuur. Ze blijft in de pauzes op school.

Hoeveel uren en minuten is zij in totaal op school?

- 3 uur en 40 minuten   5 uur en 30 minuten
 4 uur en 30 minuten   6 uur en 10 minuten

3 2 liter = 30 cl + _____ ml

- 1,7   170
 17   1.700

Taal | Lezen

Wybren de strandjutter

1. Hij beschrijft een feit en een mening.
2. Dat Wybren fanatiek zoekt naar aangespoelde spullen op het strand.
3. Hij noemt oorzaken.
4. een stukje geschiedenis beschreven.
5. Er spoelt ... aan. (r. 37)
6. een interview

Een heel bijzondere vriendschap

1. Dat lijkt een heel slecht idee ...
2. Dit trio
3. De welpen
4. heel opmerkelijk
5. Jarenlang
6. tegenstellingen

Mieren

1. Laten we de mier eens van dichtbij bekijken.
2. borststuk
3. in de derde alinea
4. bij de vierde alinea
5. Binnenkant

Opzoeken

1. Extra mogelijkheden
2. betekenis 3
3. Joey
4. op link D
5. weetjes + panda's
6. in hoofdstuk 4
7. in boek D
8. **Met lange tanden eten.**
Met tegenzin eten, iets niet lekker vinden.

Taal | Taalverzorging

Grammatica | Zinsontleding

1. Karin
2. Wij bezoeken volgende week het stadion.
3. wilde komen halen
4. De vrienden zwemmen in het meer, omdat het erg warm is.
5. Wij leren vandaag rekenen met breuken.
6. aan haar ouders
7. is heel erg aardig
8. De meester
9. het lijdend voorwerp
10. dat spel
11. het gezegde
12. hebben
13. ons
14. Anne gaf Thijs een flesje water, want hij had dorst.
15. bereidden is meervoud en verleden tijd
16. het onderwerp
17. hadden willen bakken
18. een knutselwerk
19. de persoonsvorm
20. het meewerkend voorwerp

Grammatica | Woordbenoemen

1. maken
2. Heeft Marina het doelpunt gezien?
3. de
4. Zulke grappen moet je niet maken in dit gezelschap.
5. een bijvoeglijk naamwoord
6. een zelfstandig naamwoord
7. schrijvend
8. Martin en Miranda duiken in de diepe zee.
9. paaltje
10. een stoffelijk bijvoeglijk naamwoord
11. drie